

Романюк А.М.

магістр, група УФЕБ-23М

Сторожук О.В.

кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НОВИХ РИЗИКІВ

Економічна безпека України під час довготривалої війни переживає серйозні зміни, що викликані як руйнівними наслідками бойових дій, так і необхідністю пристосування до нових умов і ризиків. Військові дії призводять до прямих фізичних руйнувань економічної інфраструктури, що суттєво обмежує можливість здійснювати економічну діяльність у багатьох регіонах країни. Такі фактори, як ракетні та дронів атаки, призводять до значних матеріальних збитків і ускладнюють планування економічного відновлення.

Фінансово-економічна безпека кожного окремого українського підприємства в умовах війни тісно пов'язана з загальними викликами та загрозами економічній безпеці країни. Кожне підприємство стикається з комплексом проблем, що впливають із макроекономічної нестабільності, військових дій і руйнування економічної інфраструктури.

Очевидно, що після 24 лютого 2022 року українські підприємства працюють в надскладних умовах. Основним ризиком для українського бізнесу залишається затяжна війна. Постійні ракетні обстріли становлять пряму загрозу не тільки для виробничих потужностей, але й для життя та безпеки працівників. Значну тривогу викликають фішингові атаки, зростання кількості DDOS-атак та адаптація хакерських стратегій до систем кібербезпеки підприємств. Більшість провідних українських компаній залежні від інтернет-технологій для ефективної організації своєї діяльності, що підвищує ризик стати мішенню кіберзлочинців. В умовах російсько-української війни кіберпростір також стає ареною активних бойових дій.

Представники малого та середнього бізнесу зазначають, що відчувають посилення тиску з боку державних органів, що проявляється у вигляді високих податкових ставок і значних регуляторних бар'єрів. Одночасно спостерігається зниження платоспроможності споживачів, що додатково впливає на загальний стан бізнесу та його економічну ефективність. Тиск на бізнес з боку правоохоронних і податкових органів, а також непередбачуваність змін у податковій системі є серйозною проблемою для українського бізнесу. Такі фактори, як збільшення податків на банківський прибуток з 18% до 50% наприкінці 2023 року, свідчать про зростаюче навантаження на фінансовий сектор [1]. Це рішення уряду, хоча і має логічне підґрунтя в умовах воєнної економіки, може негативно вплинути на довіру інвесторів і стабільність економіки.

У жовтні 2024 р. Верховна Рада ухвалила законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» №11416-д. Таким чином, з 1 жовтня 2024 року військовий збір на зарплати всіх фізичних осіб (включаючи тих, хто працює в режимі «Дія.Сіті») зросте з 1,5% до 5%. З 1 січня 2025 року військовий збір на інші доходи громадян (крім зарплат) також збільшиться з 1,5% до 5%. Для ФОПів 1, 2 та 4 груп буде запроваджено військовий збір у розмірі 10% від мінімальної зарплати, встановленої на 1 число звітного місяця. З жовтня 2024 року це становитиме 800 грн на місяць. ФОПи 3 групи сплачуватимуть 1% від доходу у вигляді військового збору [2].

Додатковою проблемою для українського бізнесу, яка набула значної поширеності, залишається корупція, що є характерним явищем для України. Незважаючи на те, що країна вже другий рік перебуває у стані війни, корупційні скандали, зокрема в оборонному секторі, продовжують виникати. Багато експертів і представників правоохоронних органів

зазначають, що це явище все ще має місце на різних рівнях бізнесової діяльності, що суттєво ускладнює функціонування вітчизняних підприємств.

Разом з тим, ведеться активна робота щодо протидії корупційним практикам, що дає підстави для сподівань на покращення ситуації в майбутньому.

Вплив різноманітних ризиків на український бізнес, включаючи екологічні, технологічні, логістичні та соціальні виклики, також залишається високим [3]. Природні катастрофи, викликані змінами клімату, зокрема повені, посухи, сильні вітри, можуть безпосередньо впливати на виробничі потужності та інфраструктуру підприємств.

Швидка цифровізація та автоматизація бізнес-процесів створюють серйозні виклики для підприємств, які не здатні своєчасно впроваджувати нові технології. Зміна попиту на товари та послуги внаслідок економічної нестабільності, зростання інфляції та зміни пріоритетів споживачів у післявоєнний період впливає на структуру доходів підприємств. В умовах економічної невизначеності на ринок можуть виходити нові гравці, здатні запропонувати більш інноваційні або доступні за ціною продукти. Це збільшує конкуренцію і може знизити маржинальність бізнесу, особливо у сферах, де ціноутворення має вирішальне значення. Сьогодні рівень соціальної напруженості українців високий. Соціальні проблеми, такі як трудові конфлікти, міграційні процеси та демографічні зміни, стають дедалі актуальнішими для українських підприємств. Здатність залучати та утримувати кваліфіковані кадри є важливою складовою стабільного розвитку підприємств. Умови праці, забезпечення соціальних гарантій та інтеграція нових працівників відіграють критичну роль у формуванні позитивної репутації та фінансової стабільності.

Якщо перед Україною постане проблема залучення зовнішнього фінансування від міжнародних партнерів, то уряд може вдатися до підвищення податків на інші сектори економіки. Хоча це є короткостроковим вирішенням проблеми з бюджетним дефіцитом, зростання податкового навантаження на бізнес без відповідних реформ може призвести до уповільнення економічного зростання та збільшення тіньового сектору. Таким чином, ключовим викликом залишається пошук балансу між необхідністю фінансування держави та підтримкою розвитку бізнесу.

Таким чином, з початку повномасштабного російського вторгнення в Україну український бізнес стикається з величезними викликами через війну, постійні кібератаки та зростаючий тиск з боку держави у вигляді підвищених податкових навантажень. Зміни у податковій системі, зокрема збільшення військового збору, ще більше ускладнюють умови для підприємців, що може негативно вплинути на загальну економічну стабільність.

Українські бізнесмени сьогодні мають надто обмежені дані для передбачення майбутнього, але споживачі, інвестори й регулятори очікують готовності підприємств розпізнавати та відповідати на нові стратегічні ризики. Для збереження фінансової безпеки українського бізнесу важливо інтегрувати стратегії управління ризиками, які допоможуть адаптуватися до змін та ефективно використовувати нові можливості. Це передбачає як інвестиції в інновації та стійкі бізнес-моделі, так і ефективну роботу з зовнішнім середовищем, включаючи державне регулювання, міжнародну підтримку та співпрацю з партнерами.

Література:

1. Шабельніков. А. Топ ризиків для бізнесу у 2024 році. <https://evrikalaw.com.ua/2024/08/27/1613/>
2. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану №11416-д. Урядовий портал. <http://surl.li/fhrzym>
3. Гюлалієва Ф. ТОП-10 ризик-факторів для бізнесу в 2024. https://biz.ligazakon.net/analytics/228751_top-10-rizik-faktorv-dlya-bznesu-v-2024